

İZMİR BİYOTIP VE GENOM MERKEZİ

500 araştırmacı ve 330 milyon TL'lik bütçeyle ülkenin dev projesi hayata geçti

Kısa adı İGB olan İzmir Biyotıp ve Genom Merkezi 5 yıl içinde sayısı 500'e çıkacak araştırmacı kapasitesi ve toplam 180 milyon TL yatırım 150 milyon TL işletme bütçesi ile özellikle yaşam bilimleri ve sağlık bilimlerinde evrensel ölçütlerde ülkenin ilk büyük projesi olarak hayata geçti.

ri da vardı ve son araştırmaları konusunda sunumlar yaptılar. Türkiye'nin dört bir yanından ilgili bilim insanlarının da katıldığı toplantıda, özellikle gençlerin, ağırlık olarak genç kız ve kadınların büyük ilgisi görülmüştü. Biyotıp ve Genom Merkezi'nin araştırmacı kadrosunda ve lisans sonrası programlarında kadın araştırmacıların sayısal fazlalığı göze çarpıyor.

Merkez'de yapılan projeleri ve bu büyük yatırımın hedeflerini Prof. Öztürk'e yönelttik.

Mehmet bey, 1,5 yıla yakın bir süredir kuruluşunuzu tamamlama çalışmalarınızda bugünkü durumunuz nedir? Kaç araştırmacı çalışıyor Merkez'de?

Hali hazırda 190'a yakın araştırmacı, laboratuvar teknisyeni ve öğrencimiz var. 80 öğrencimizin yansı doktora öğrencisi, ve gerisi yüksek lisans öğrencisi olarak araştırma gruplarımızda çalışıyor.

Yabancı bilim insanı / araştırmacınız da var, kaç kişiler?

Evrensel değerde üreten yabancı kökenli nitelikli 5 yabancı bilim insanımız var. Bunların sayısını arttırmayı planlıyoruz. Bu yıl çok sayıda araştırmacımız ödül kazandı.

Yrd. Doç. Dr. **Kasım Diril**, Yrd. Doç. Dr. **Can Küçük** ve Yrd. Doç. Dr. **Şerif Şentürk** 2017 yılında biyotıp ve genom alanında Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı (TÜBA GEBIP) ödülü kazanmıştır. Yrd. Doç. Dr. **Yavuz Oktay** 2017 yılında biyoloji alanında Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı (TÜBA GEBIP) ödülü kazanmıştır.

5 yıllık bir hedefiniz var, bu süre sonunda nelere ulaşmayı hedefliyorsunuz?

5 yıl içinde yıllık artışlarla 2023 yılında 500 araştırmacının çalıştığı dev bir araştırma kurumu olacağız.

Hepsi bu kadar mı? Sizi destekleyen ve özel ulusal proje olarak kabul eden Kalkınma Bakanlığı sizden bu beş yıl sonunda neler bekliyor?

Bize yıldan yıla yerine getireceğimiz performans kriterleri koydu, bunların gerçekleşmesini istiyor. Beş yıl sonunda bizden beklediği, her yıl artan sayıda bilimsel yayın, etki derecesi çok yüksek bilim dergilerinde yayın.. Merkeze çıkacak bir veya bir kaç start-up şirketi. Özel sektör, kamu ve uluslararası destekli yüksek bütçeli projeler, patent başvuruları, en az bir adet lisanslanmış patent..

İşiniz zor. Merkez'de hangi projeler üzerinde çalışıyorsunuz?

Merkezde her biri 5-6 araştırmacının oluşan 20 kadar grup temel ve translasyonel (temel araştırmalardan yola çıkarak, orada elde edilen bilgilerle klinik araştırmalara yönelme, ob) araştırma ekibi kuruldu. Bunların yaklaşık yansı kanser araştırmaları gerçekleştiriyor. Çalışma ilkesi şu: yeni kanser mekanizmalarını çözümlenmek, anahar rolü oynayan yeni genleri tanımlamak ve bu genleri etkisiz hale getirecek yeni ilaç molekülleri geliştirmek. Karaciğer kanseri başta geliyor. Ayrıca akciğer, yumurtalık, kolon ve beyin kanserleri ile lenfomalar üzerinde çalışan takımlar var.

Neden kansere yoğunlaştınız?

Kanser dünyada üzerinde en çok çalışılan hastalık. Ölümünün de en çok olduğu. Dünyada bu araştırmalar sonucunda kanserleri iyileştirecek, en azından sağkalım sürelerini arttıran ilaçlar geliştiriliyor. Biz ülke olarak kanser ilaçlarına çok para ediyoruz. Bu ilaçlardan bazılarının ülkemizde geliştirilmesini istiyoruz..

Siz bir de bioeşdeğer bir kanser ilacı ge-

liştiriyorsunuz.

Evet, hali hazırda piyasada çok yaygın olarak kullanılan bir kanser ilacı var, patent süresi bitmek üzere. Bunun ülkemizde üretilmesi için, eşdeğerinde bir ilacı kısa sürede insanda FAZ 1 deneylerine hazır hale getireceğiz. Bu araştırmayı yerli bir ilaç şirketimizle ortak sürdürüyoruz. Bu ürünün piyasaya çıkması bir ilk olacak.

İlaç konusunda başka girişimleriniz var mı?

Bir ilaç pilot üretim tesisi hazırlanıyor, yeni ilaçların pilot üretimi ve ilaç analizleri burada yapılacak. Buna çok önem veriyoruz, Türkiye'ye yeni piyasaya çıkacak ilaçların analizlerini dış ülkelerde yaptırmak durumundayız. Bu analizleri ve pilot üretimleri bu merkezde yapacağız. Bu çok önemli bir proje. Benim bildiğim Avrupa'da böyle üretim merkezlerinden sadece iki tane var. Biz üçüncüsünü hazırlıyoruz.

Başka ne tür temel araştırmalar yapıyorsunuz?

Nörolojik hastalıklar ve nadir hastalıklar üzerinde çalışan grubumuz var, bunlar İngiltere ile de işbirliği halindedir. Bu hastalıkların genlerini bulma çalışmalarımız var. Çocuklarda görülen nöro-

lojik ve nadir hastalıkların yüzde 80'i genetik kökenli..

Araştırmalarınızdan bilimsel yayınlar başlandı mı?

Şüphesiz. Yılda yaklaşık 35 uluslararası makale yayınlanıyor. Bunlar henüz orta ölçekli yayınlar, şimdi elimizde ses getirecek bir araştırmayı yayına hazırlıyoruz, zaman içinde etki derecesi yüksek, okunurluğu fazla bilim dergilerinde de yayınlanacak nitelikte makalelerin çıkacağına inanıyoruz.

Merkezde başka neler yapılıyor?

Evet, temel ve translasyonel araştırmalar, immünoloji ve enfeksiyon hastalıkları, genombilim ve biyoinformatik, kök hücreler ve rejeneratif tıp gibi alanlarla biyomühendislik alanlarını da içeriyor.

Ayrıca Merkezde halen üçte bir aktif olan toplam 14 hizmet birimi var. Örneğin fare ve zebrafırlığı ağırlıklı olarak büyük kapasiteli bir vivaryumla tedavi amaçlı hücre üretebileceğimiz bir kök hücre tesisimiz var. Hizmet birimlerinin bir özelliği de bunların ister kamudan ister özel sektörden olsun diğer araştırmacılara ve kuruluşlara da hizmet vermeleri.

Merkezin yönetim mekanizması tamamlandı mı?

Yeni çıkan bir yasaya tabi olarak yönetim kurulu ve danışma kurulu yeniden oluşturuluyor. Ülkemiz içinden ve aynı zamanda dış bilim dünyasından da bir danışma kurulu oluşacak. Yönetim kurulu 7 kişiden oluşacak ve doktoralı profesyonel bir yöneticisi Merkez'e müdür olarak atayacağız. Yeni yasa bizi Merkez'i bir şirket gibi yönetme yetkisi veriyor. Böylece daha özgür ve hedeflerimize yönelik kadrolar oluşturabileceğiz ve sözleşmeli personel alacağız..

Başarılar dilerim, çalışmalarınızı merakla izleyeceğiz..

Aziz Sancar Araştırma Merkezi'ne 200 kadrolu bilimci

Sağlık Bakanlığı ile ilgili bir kuruluş olan Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) bünyesinde Ankara'da, yöneticiliğini Prof. Dr. **Fahrettin Keleştemur**'un yaptığı Aziz Sancar Araştırma Merkezi de faaliyete geçme hazırlığında. Merkezi gezdiren Keleştemur, burada çok yönlü araştırmalar yapacaklarını, bu araştırmalardan birinin de Aziz Sancar'ın şırasında üzerinde çalışma yaptığı Biyolojik Saat üzerine olacağını, Kronobiyoloji ve DNA Onarım Mekanizmaları laboratuvarı oluşturacaklarını açıkladı. Sancar'ın yanında çalışan ve Türkiye'ye dönen öğrencileriyle görüşüldüğünü belirten Keleştemur, Sancar'ın laboratuvarına da araştırmacı göndereceğiz, zamanla merkezimizde 200 kadrolu araştırmacı çalışıyor olacak, Devlet bize bu hacimde kadro verdi, dedi.

Merkez'de başka ne tür araştırmalar olacak? Keleştemur hoca, Nadir Hastalıklar araştırmalarından ve Genom Merkezi'nden söz etti. Kurulacak olan Ulusal Biyobankada ülkemize ilişkin verilerin saklanacağını ve verilerin araştırma amaçlı olarak kullanılacağını, ülkemizin GENOM haritasının çıkartılmasına katkıda bulunacaklarını belirtti.

Kanser mekanizmalarının ortaya çıkartılması, İstanbul Koşuyolu yerleşkesinde obezite ve kalp hastalıkları üzerine temel araştırmalara başlanacağını, kronik ve beyin hastalıkları üzerine araştırmaların da çalışmalarının kapsama alanı içinde olduğunu belirten Keleştemur, araştırma kapasitesi uygun olan üniversitelerimizle işbirliği yapılacak ve oralandaki ARGE merkezleri desteklenecek, dedi.

Keleştemur: "Araştırmalarımızın iki yönü olacak, evrensel ve yerel. Evrensel hastalıkların ve konuların bizi ilgilendiren yönlerine ağırlık vereceğiz. Mesela Behçet Hastalığı Akdeniz ülkelerinde ve bizde sık görülen bir hastalık. Kırım Kongo hastalığı da daha ziyade bizde ve çevre ülkelerde görülüyor, bu konuda ülkemizde başarılı aşı çalışmaları yapıldı (Erciyes Üniversitesi) ve bu aşı araştırmalarını desteklemeye başladık. Yerel özelliği öne çıkan hastalıklar üzerine araştırmalar planımız içinde. Hem yerel hem evrensel hastalık olarak mesela Obezite var. Çeşitli araştırma konularında mükemmeliyet merkezleri oluşmasını istiyoruz. Ülkemizde mesela 100 kadar Genom üzerinde çalışan insanımız var. Bunlarla Genom Projesini geliştireceğiz. Genetik haritalama dünyanın çalıştığı proje ve biz de üzerimize düşeni yapmak zorundayız. Önleyici tedaviler önemli, kanser ilaçları geliştirmeliyiz."

Bilimle ilgili yapılacak tüm projeler ülkemize katkıdır ve bizi heyecanlandırır. Aziz Sancar Araştırma Merkezi henüz gelişme aşamasında, üniversitelerde bilgi birikimi olan ve araştırma kapasitesi gelişmiş merkezlerle denetimli ve sıkı işbirliği yapılırsa düşünlü olduğu gibi, verimli sonuçlar ortaya çıkar ve kadrolar da verimli çalışır. Keleştemur yetkin bir araştırmacı, meraklı ve evrensel düşünen bir bilim insanı. Erciyes Üniversitesi'nin rektörlüğünde de yaptı. Şimdi soyunduğu iş Türkiye'nin geleceği ile ilgili. Yetkin araştırmacılarla birlikte çalışacağına inanıyor. Kolay gelsin ve başarılar dileriz.

Orhan Bursalı

Kalkınma Bakanlığı'nın toplam 330 milyon TL'lik bir yatırımla desteklediği Türkiye'nin en büyük ve evrensel düşünceyle tasarlanmış bilim- araştırma projesi, İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi yerleşkesi içinde çalışmalarını sürdürüyor. Prof. Dr. **Mehmet Öztürk**, Merkez'in müdürü olarak, önlere koydukları hedeflere ulaşmak için çeşitli araştırma konularında yoğun çalışmalarını sürdürdüklerini belirtiyor.

Merkez, 10 Kasım'da "New Frontiers in Life Science" başlığı altında, uluslararası danışmanları ve işbirliği içinde oldukları bilimsel kurumlar ile birlikte "İBG Günleri 2017" uluslararası toplantı düzenledi. Toplantıda aralarında Gökhan Prof. Dr. Hotamişligil gibi dünyaca ünlü bilim insanları

